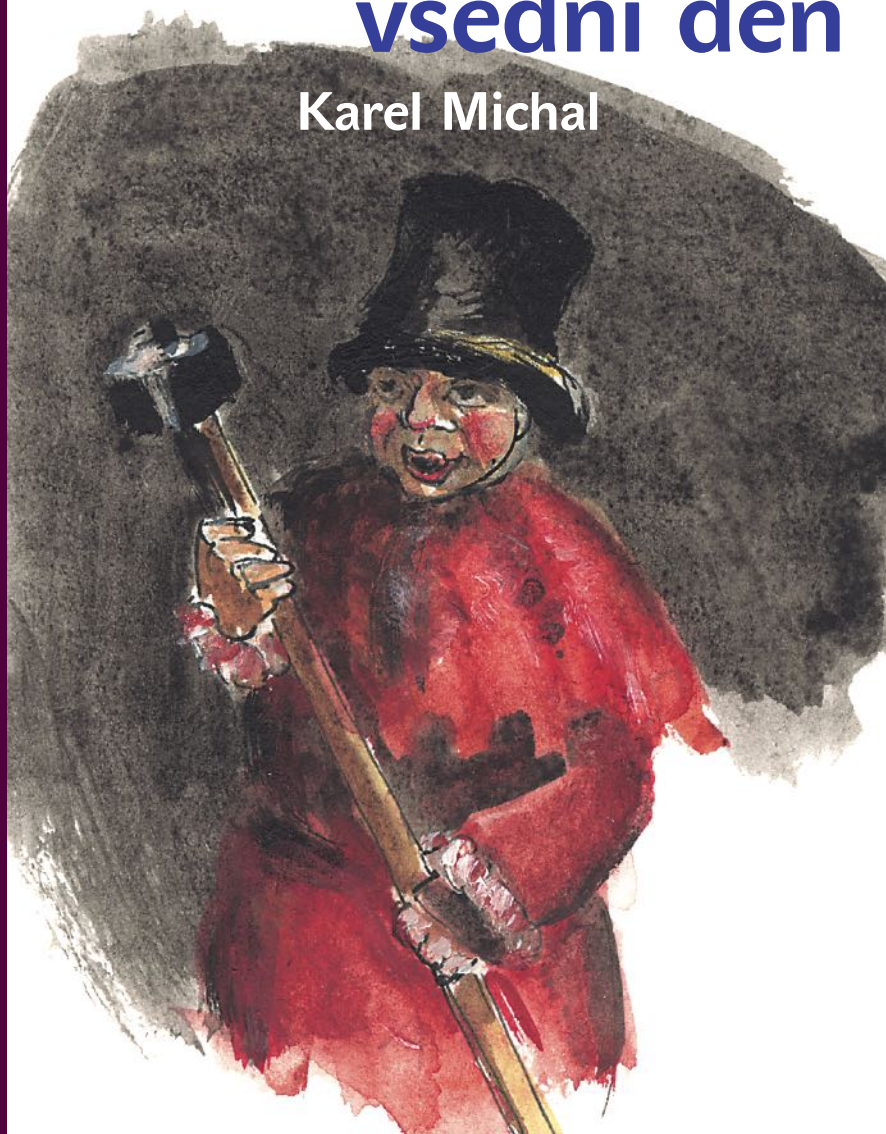

Bubáci pro všední den

Karel Michal

Bubáci pro všední den

Karel Michal

Vydala Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum

Praha 2024

Redakce Milada Motlová

Ilustrace Dagmar Hamsíková

Grafická úprava Zdeněk Ziegler

Sazba a zlom MU studio

Vydání první elektronické, podle tištěného vydání

v Nakladatelství Karolinum (2008), v celkovém pořadí devátého

© Karel Michal - dědicové c/o DILIA, 1961

Illustrations © Dagmar Hamsíková, 2008

ISBN 978-80-246-1564-6

ISBN 978-80-246-5686-1 (pdf)

ISBN 978-80-246-5687-8 (epub)

Univerzita Karlova
Nakladatelství Karolinum

www.karolinum.cz
ebooks@karolinum.cz

SILNÁ OSOBNOST

„Pane, dejte mi cigaretu,“ řekl ten člověk, a účetní Mikulášek o krok couvl. Tohle je totiž uznáný válečný pokřik nočních dam nebo podnikavců, kteří nás praští dlažební kostkou zabalenou v kapesníku a seberou nám hodinky.

Byla to trochu zbytečná opatrnost, protože tak brzy odpoledne se nebylo čeho obávat, ale Mikulášek se obával ze zásady.

Obtížník byl starý, poměšší postavy, velmi foušatý a špinavý, jak už takoví dědečkové bývají. Něco mezi běžencem a Krakonošem. Říkám bývají, a ne bývali, protože takoví dědečkové byli a jsou. Mají velice rozšmajdané boty a nosívají pytel s něčím

neurčitým. Pohnutky jejich činnosti nejsou dosud prozkoumány.

Mzdový účetní Mikulášek sáhl do kapsy a dal dědečkovi cigaretu. Potom mu to přišlo jaksi trapné, a proto mu dal ještě jednu. Dědeček zastrčil první cigaretu do fousů, druhou do čepice, řekl děkuju pěkně a dal si od Mikuláška připálit.

„Vy jste hodnej pán,“ pochválil uznale.

Mikulášek zabručel jakousi neurčitou sprostotu, jak už činíváme, když se nám lichotí.

„Hodnej pán,“ liboval si dědeček. „Já bysem pro vás měl kšeft, mladej pane.“

„Nepotřebuju,“ řekl účetní. Kšeftů zásadně neprovozoval. Báł se zavření, a krom toho se necítil obchodně nadán.

„Dobrej kšeft,“ dotíral dědeček. „Za dvacku.“

„Nemám zájem,“ bránil se účetní. Nechtěl ztrácet s dědečkem čas. Byl totiž právě na cestě do automatu, kam po skončení pracovní doby docházival na fazole. Ne že by fazole miloval, ale byly laciné a byla jich plná huba. Obojí mu připadalo důležité. Mzdový účetní Mikulášek nebyl totiž dobře situován.

Nevydržoval si dámu z baletu, což se odedávna uvádívá jako důvod, proč lidé nemívají, ani všechno nepropíjel. Prostě neměl, přestože žil počestně, či snad právě proto. Mzdoví účetní nepobírají mnoho. To Mikuláška hnětlo, a ještě mnoho věcí kolem jeho zaměstnání. V dětských letech jste chtěli být kapitány, mašinfíry nebo kominíky. Kdyby se chtěl chlapeček stát mzdovým účetním, volal by se k chlapečkovi lékař. Teprve v průběhu dospívání dochází k trapné konfrontaci s faktem, že kominíky a mašinfíry všichni být nemohou. Ba ani tolik kapitánů není potřeba.

Mikulášek byl tudíž mzdovým účetním. Je to neštěstí, ale občas se to stává. Nic jiného než mzdově účtovat neuměl, a nic jiného mu také nezbývalo. Manuální práci by se sotva uživil, protože měl dík vrozené vadě obě ruce levé. I jinak měl neradostné perspektivy. Mzdový účetní nemůže být než zase mzdovým účetním nebo v krajním případě vedoucím mzdové účtárny, je-li dostatečně vetčný a zasloužilý. To Mikulášek dosud nebyl a iniciativy se neodvažoval. Jakákoliv iniciativa v oboru mzdového účtování hraničí s trestním zákoníkem.

Mikulášek to všechno věděl a cítil se zle, protože byl docela obyčejný Mikulášek a ničím zvlášť nevynikal. Jinak byl hodný člověk. O to byl na tom hůř, protože to všichni věděli a nikdo se ho tudíž nebál.

Když shledal, že se ho i takový dědeček pokouší vykořisťovat, pocítil vztek. Byl si trapně vědom, jakou je snadnou kořistí.

„Za dvacku,“ žebronil dědeček. „Vám se vede dobře a pomůžete chudému člověku.“

„Nevede se mi dobře,“ řekl sveřepě účetní.

„A pročpak se vám nevede dobře?“

„Ále, protože nic pořádného neumím,“ řekl účetní otráveně jako vždycky, když přišly na přetřes jeho existenční poměry.

„Hihi,“ řehnil se dědeček. „Neumíte? Vidíte, já umím, a co z toho? Nic!“

„A co umíte?“ zeptal se Mikulášek z čisté zdvořilosti.

„Inu,“ dědeček přitlumil hlas, „já se umím proměnit v medvěda. No ba!“

Mikulášek znovu, poodstoupil a uvažoval, že v případě potřeby praští staříka aktovkou a ode-

vzdá ho odbornému lékaři, který už jistě někde v okolí shání uprchlou kořist.

Dědeček se však choval mírumilovně.

„No jo, v medvěda. A k ničemu to není. To je bída, co?“

„Tak... tak sbohem,“ vyrazil účetní a přešel na druhý chodník. Dědeček za ním cupital s vytrvalostí hodnou lepší věci.

„Vás to, mladej pane, nezajímá?“

„Zajímá, arcíže, hrozně mě to zajímá,“ vzdechl účetní v tiché naději, že ne každý blázen je útočný.

„Víte,“ brebentil stařík, drže účetního za rukáv, „vůbec to není těžké. Když já byl za první války v Bukovině...“

„Sbohem,“ pravil účetní.

„... tak tam měli jednoho věšet,“ pokračoval obtížný dědeček naprosto nerušeně a se zřejmou jistotou, že si účetní neuhryže rukáv jako liška tlapu v železech. „Věšet ho měli. Takový špinavý dědek to byl.“

Účetní si posupně pomyslí, že staříkovi chybí sebekritičnost.

„Já byl tehdy kaprál, a kaprál, to byl pán,“ vyprávěl stařík nesouvisle, „a pustil jsem ho zadem ven. A ten to uměl, s tím medvědem. Přeměnit se, víte, a naučil mě to za to, že ho pustím, ten dědek jako. On by se byl přeměnil sám, aby se dostal ven, jenomže nemoh, on neměl zrovna ten patřičnej prst. On o něj totiž nějak přišel. To se nastrčí tenhle prsten, co mi ho dal,“ ukázal na nemytém prstě široký mosazný kroužek, „zrovna na prostřední prst pravé ruky a otočí se třikrát doleva a dvakrát doprava, ale tahle rýha,“ Mikulášek zpozoroval na mosazi hluboce vybroušený příčný vryp, „tahle

rýha musí přijít do dlaně. Těžké to není, já si to hned pamatoval. A zpátky zas dvakrát doleva a třikrát doprava, a je to všechno jako dřív. Jo, a když to spletete, tak sundat, znovu nasadit a celé znova, nic se nemůže stát. Ale tady vám to nemůžu ukazovat, tady je moc lidí. Zkuste si to doma sám. Nate.“

Dědeček popadl Mikuláška za ruku, nastrčil mu prsten na prst a štrachal se pryč. Účetní okamžik zděšeně hleděl na široký mosazný kroužek na své ruce. Pak se rozběhl a popadl dědečka za vetvý flekatý zimník. Stařík k němu obrátil vrásčitý obličej a zahýbal fousy.

„Co je,“ brblal, „třikrát doleva, dvakrát doprava, rýha do dlaně, zpátky dvakrát doleva, třikrát doprava, rýha k hřbetu, no.“

„Kdepak,“ vzpíral se Mikulášek, „to já takhle nemůžu od vás vzít. Já to nechci, vemte si to zpátky!“

Dědeček mu odstrkoval ruku.

„Jen si to nechte, pane, jen si to nechte. Když říkáte, že se vám nevede, tak mi třeba nemusíte nic dávat. Ono to celé stejně k ničemu není, a co já

s tím, starý člověk? Vy jste mladší, ještě toho užijete. – No tak mi dejte dvacet korun, no,“ dodal honem, než si to oběť rozmyslí.

Dostal je. Co se dalo dělat. Schoval je do čepice. Mikulášek dospěl k názoru, že na blázna je dědeček docela mazaný, a protože se ho už přestával bát, hodlal ho donutit, aby si za těch dvacet korun ještě aspoň něco vymyslel. Zeptal se s předstíranou vírou:

„A co se přitom stane se šatama?“

„Z těch bude kožich, jen nemějte strach.“

„A kdybych byl v plavkách?“

„Tak holt budete mít letní srst. A už děte, pane, já už taky víc nevím. Zkuste si to, a uvidíte. Ale není to k ničemu, abyste si nemyslel. Tak sbohem, pane, sbohem, a mockrát děkuju.“

Toho dne Mikulášek fazolí nepojedl. Měl vztek a chtěl se vyhnout dalšímu utrácení. Šel do svého podnájmu, nahlédl oknem do kuchyně, zda není bytná doma, a dal si ve svém pokoji nohy na stůl. Zapálil si cigaretu, ohořelou sirku pečlivě odložil do krabičky a jal se prohlížet pochybný kup.

Prsten byl otřelý, necelý centimetr široký, s ne-

zřetelnými zbytky jakéhosi písma na vnitřní straně. Latinka to nebyla a jiné písmo Mikulášek neznal. Dědečkova fantazie ho poněkud překvapovala. O vlkodlacích čítal, ale jsou-li také medvědlaci, to nevěděl. Pokud mu bylo známo, je převtělovací schopnost člověka omezena na proměnu ve vlka. Usoudil, že stařík ve svých lžích zřejmě nečerpal z uznaných pramenů.

Toť, v medvěda, horšil se v duchu. To už by taky mohl být hovnivárodlak, který se přeměňuje v hovnivára. Blbost.

Upustil prsten do zásuvky, hodil na něj staré noviny a oddal se smutným úvahám o tom, jak snadno vydělávají někteří lidé dvacet korun. Ale za chvíli mu to přece len nedalo. Vyňal zase prsten ze zásuvky, zhnuseně si ho prohlédl a pak ho nastrčil na prostřední prst pravé ruky. V jistých rozpacích vstal a postavil se před naprasklé zrcadlo. To vše činil s vědomím, že si počíná jako blb, ale protože byl v bytě sám, mohl si to dovolit.

„Tříkrát doleva, dvakrát doprava,“ opakoval si a otočil prstenem dle návodu.

Pak se podíval do zrcadla.

Setkal se tam s pohledem svých malých, žlutohnědých, zlomyslných očí. Údivem pootevřel tlamu a z koutku mu ukápl pramének slin.

„Mrhhm,“ zamručel zděšeně, učinil dva kroky zpět a dosedl na židli. Židle praskla pod jeho vahou a mzdový účetní dopadl na ošlapaný kobereček, způsobiv drápy několik hlubokých vrypů na okraji stolu.

Když ho opustila počáteční hrůza, shledal, že proměnit se zpět v člověka je poněkud nesnadnější, protože drápy druhé tlapy klouzaly po hladkém kovu kroužku, takže nezbylo než strčit celou tlapu do huby a otočit prsten chrupem.

Účetní Mikulášek celou noc nespál. Radoval se, jak už je v lidské povaze, že má, co jiní nemají. Do zaměstnání se však dostavil včas, protože činil rozdíl mezi služebními povinnostmi a soukromou zábavou.

Před jeho kanceláří už čekal pan Valenta. Polír – pardon – dílovedoucí.

„Co je to tu za bordel,“ pravil hlasitě. „Člověk se celý den dře, a úředníci místo práce ohryzují kosti.“

„Pojďte dál, pane Valenta,“ řekl slušně mzdový účetní, otevřel kancelář a pustil dílovedoucího napřed. Valenta se ve dveřích zastavil. Měl pro svá klání rád publikum.

„Tak co, dostaneme ty přesčasy, nebo nedostaneme?“

Účetní se mu provlékl pod ramenem a nahlédl do svých spisů.

„Nelze, prosím,“ omlouval se, „přesčasy nebyly povoleny.“

„A jak to,“ zeptal se pan Valenta a vtáhl hrozivě krk mezi ramena.

„Tak. Nebylo to povoleno, a tudíž se to také neproplatí.“

„A proč?“

„To já, prosím, nevím.“

„A kdo to má vědět, hergotsakra,“ zvýšil Valenta hlas, protože okřívál při představě hlučné výměny názorů.

„Stavbyvedoucí, prosím. Já jsem jenom účetní.“

Takový neseriózní úhybný manévr Valentu spravedlivě rozhořčil. Řvát na mzdového účetního byla jeho oblíbená zábava a neměl rád, když mu to

někdo kazil. V podstatě to nemyslel zle, ale řvaní mu bylo životní nezbytností jako třeba rybičkám dafnie. Protože byl mzdový účetní poslední a jediný, kdo mu byl ještě vydán napospas, nesl velmi těžce jakýkoliv nesportovní trik.

„Tak dostaneme to, nebo to nedostaneme?“

„Bohužel,“ pokrčil Mikulášek rameny. Dával tím najevo, že slyšení je u konce a že nadchází doba práce.

Dílovedoucí přidusal ke stolu.

„Tak heďte, na vaše kecy, rozumíte, se vám vybodnu! Koukejte to honem rychle zaplatit. Jeden se vymlouváte na druhého, a ...“

Účetní Mikulášek se kryl stolem. Na řvaní byl zvyklý, ale probdělá noc se mu hlásila v nervech. Obával se, že každým okamžikem propukne v pláč.

„Neřvete na mě,“ požádal přeskakujícím hlasem.

Valenta se v duchu zatetelil štěstím. Jak známo, mečení kůzlete dráždí lva.

„Vy mi budete vykládat, co mám dělat? Vy? Koukejte mi dát, co mi patří, nebo vám udělám z té vaší boudy trhací kalendář!“

Mikulášek se přikrčil za stolem. Byl za každou cenu rozhodnut zabránit splnění hrozby.

„Dejte si pozor,“ varoval, „nebo...“

„Nebo co?“ zařval polír a uhodil pěstí do stolu.

Účetní měl pocit, že ho polír každým okamžikem pozře. Třikrát doleva, dvakrát doprava, zopakoval si v duchu. „Uaháávr,“ řekl pak nahlas, vztyčil se v celé své výši a vycenil nažloutlé tesáky.

Dílovedoucí napřáhl před sebe ruce gestem kostelníka, který zničehonic spatří živého ďábla. Ze sevřeného hrdla vyrazil několik típavých zvuků jako předěšená slepice, a mávaje před sebou rukama, vypoťácel se zpátky na chodbu. Pak přibouchl dveře a dusal pryč, vřeště hlasem rdoušeného zajíce.

Když jeho jek odumřel v dáli, uslintal si účetní samým úsilím celou tlapu, aby byl včas hotov s proměnou. Zpozoroval již dříve, že jakékoliv rozčilení vzbouzí v jeho medvědímu organismu přebytek slin, a poněkud mu to překáželo. Sotva usedl za stůl, v obličejí trochu bledý, a otevřel spisy, vřítíl se dovnitř vedoucí stavby.

„Dobrý den, soudruhu inženýre,“ pozdravil uctivě Mikulášek. Stavbyvedoucí pozdrav ignoroval.

„Co jste to měl za výstup s Valentou?“ zeptal se.

„Já? S Valentou?“

„Samozřejmě že vy, já ne. Valenta vlítl ke mně, že prý jste na něho řval jako medvěd. Pak se složil. Volají mu záchranku.“

„Já...“

„Nic! Tohle mi tu nebudete dělat! Já mám plnit plán, a vy mi tu seřvete člověka, až se složí. Kde teď vezmu mistra, co? Budete to snad dělat za něho? Tak tohle si vyřídíme na podniku!“

Bum, bum, prásk.

To první byly rány do stolu. To další byly dveře.

Následujícího dne byl Mikulášek povolán na ředitelství, kde obdržel důtku pro špatné zacházení s lidmi.

„Jak to děláš,“ zeptal se ho po straně staříčkovývedoucí mzdové účtárny. „Tys ho sjel? A cos mu řekl?“

„Byl ožralý,“ zapřel podle Mikulášek, ale cítil, kterak vnitřně roste.

K večeru ustoupila však jeho hrdost úvahám. Byl prakticky založen. Státi se medvědem je jistě